

Kulturaža

Glasbeni spopad s preteklostjo

Domači kontrabasist, skladatelj in improvizator Tomaž Grom v sodelovanju s Špelo Trošt z Ništrcem nadaljuje razbiranje snovi o vlogi in umestitvi umetnika v naši domači kulturniški sferi in njenih mehahnizmi, v katero je hudomušno in iskriivo dreznil že s performansom

Tomaž Grom: Ništrc

20. 12. 2008

Mestni Muzej Ljubljana

Bruto. Takrat je izpostavil umetnika, vpetega v birokratske mehahnizme, in ga ob tem subverzivno vpel v umetniški proces in izkušnjo, v Ništrcu pa se spopade z lastno preteklostjo, tisto prikrito, v očeh javnosti nično, a zanj še kako pomembno.

Grom je v zadnjem večplastnem projektu (poleg ponudbe poslušanja in nakupa izbranih del na različnih nosilcih zvoka, je dogodek obsegal tudi uvodni nagovor avtorja, krajšo predstavo Ko bom velik bom predstava in živo izvedbo treh kompozicij) namreč predstavil dela, ki jih je v obdobju pisal za različne gledališke in plesne predstave, vendar so ta iz takšnih ali drugačnih razlogov ostala zunaj predstav, skrita javnosti. Grom jih je razgrnil v obliki različnih, ekskluzivnih limitiranih edicij na raznolikih nosilcih zvoka (ki že sami na sebi definirajo način poslušanja glasbe – od vinilnih plošč, zgoščenk, do mp3 predvajalnika, jukeboxa, kaset in USB ključev). S tem ni izpostavil le fetišističnega značaja nosilcev zvoka, pač pa razprl problematiko uso-

de glasbenega dela v današnji potrošniški družbi, njegovo vrednost v dobi, ko je kupovanje glasbe vse manjše, ter izpostavil dela v povsem novem pomenskem horizontu, izven izvornega konteksta, v katerem so nastajala. Predvsem pa nam je Ništrc odstrl intimen vpogled v več kot desetletno ustvarjanje avtorja, ki redko pristaja na kompromise v lastnem ustvarjanju.

Poleg raznorodnih glasbenih vsebin – od elektronskih kompozicij, elektroakustičnih snovanj, gramofonske »plunderfonije« (skladba Zanka v izvedbi DJ Bakta) vse do za dva vokala ponovno aranžirane, v živo izvedene kompozicije Pasjansa (v izvedbi Nika Novaka in Marine Gumzi), smo lahko ob drobnosluhu razbrali dosledno redčenje zvočne materije, ki se je skozi leta odpirala

zvenu in tišini, kot nosilcu pomena, ter se odmikala od ritma, tempa in melodije v abstraktnost. Ta pomen je seveda z Ništrcem spremenil svoj značaj, »zavrnjena« glasba pa se je osamosvojila in predvsem pokazala, da je včasih zavrnjena predvsem zato, ker je izrazno premočna. Glasba, ki je niste slišali v predstavah Tomija Janežiča, Branka Potočana, Iztoka Kovača, Sebastjana Horvata, Tijane Zinajčić in drugih, je za obiskovalce (in kupce) dogodka zažvela v povsem novih entitetah, ki bodo, upajmo, zaradi njihove kvalitete prerasle namerni okvir ekskluzivnosti pričujočega projekta in se (morda?) pojavile v obliki kakšne retrospektivne izdaje. To bi si pričujoča glasba vsekakor zaslužila!

LUKA ZAGORIČNIK